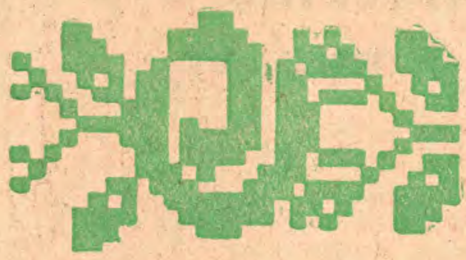
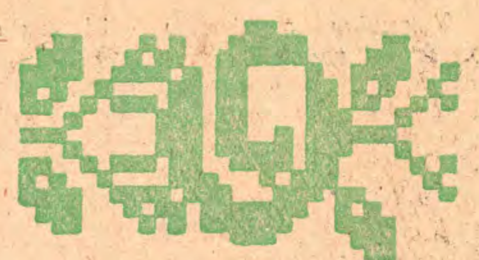
„NIWA“ TYGODNIK BIAŁORUSKI – CENA 60 gr.



Ніва



№ 23 (67) | БЕЛАСТОК, 9 ЧЭРВЕНЯ 1957 г. | ГОД II

ВІКТАР ШВЕД

Памяці Максіма Багдановіча

Дзе чорнаморскія аб бераг б'юцца хвалі,
Калі пракоціцца з маланкамі пярун,
Вось там апошнія акорды прагучалі,
З апошніх абрываючыхся струн.

Замоўкла ліра слаўнага паэта,
Замоўк пясняр і змучаны ён спіць,
І толькі песні, вершы і санеты
У нашым сэрцы засталіся жыць.

У іх паэта чуем голас ціхі,
Перад вачыма васількі цвітуць,
Уваскрасаюць слуцкія ткачыхі,
Што паясы на ўзор персідскі ткуць.

Спі, наш пясняр, ты працаваў так многа!
Спі, не сумуй, прайшло так многа год...
Твой родны край не выкляты ўжо богам
І весялей спявае твой народ.

Спі, адпачнуць няхай слабыя грудзі,
Ты не памёр, хоць і пакінуў свет,
Ты будзеш жыць, цябе мы не забудзем,
Ты несмяротны, дарагі паэт!

Варшава, 25.V.1957 г.



Беларускі калектыў мастацкай самадзейнасці з Бельска-Падляскага, які 26 мая выступаў на Маладзёжным фестыне ў Белавежы.

Глядзі фотарэпартаж стар. 6.

Зыгмунт Серакоўскі

В уліцы Вільні заліты праменнямі вясенняга сонца. Пакрытыя зеленню дрэвы радасна ўзносяць свае верхавіны. На скверах і на плошчах расквітаюць майскія кветкі. Маладое жыццё, радасць вясны! Ідзеш вясёлы і шчаслівы плошчай Леніна, у праменнях сонца, сярод яснай маладой зелені. І калі затрымаешся перад плітай, на якой выкаваны 1863 год, агартае цябе сур'ёзнасць і сум, быццам цень, засланяючы на хвіліну гэты радасны, прыгожы майскі дзень. Мяняецца настрой. Ва ўяўленні паўстаюць слаўныя героі і... шыбеніца, якой народ ніколі не забудзе. На ёй павіслі вялікія барацьбіты за волю народу — рэвалюцыянеры дэмакраты, правадыры студзеньскага паўстання: ЗЫГМУНТ СЕРАКОУСКІ — 15.VI.1863 г., Кастусь Каліноўскі — 10.III. 1864 г. Іх пакаралі як найвялікшых злачынцаў, найбольш ганебным і пагардлівым спосабам. Каты знішчыўшы гераічнае жыццё барацьбітаў не знішчылі іх імён, іхняй славы.

Зыгмунт Серакоўскі нарадзіўся 10 мая 1827 г. на Валыні, у Луцкім павеце. Па сканчэнні ў Жытоміры гімназіі, уступіў на пецербургскі універсітэт. У Пецербурзе быў у блізкіх адносінах з рускай дэмакратычнай моладдзю і знаходзячыся пад яе ўплывам распачаў сваю палітычную дзейнасць. Калі пад уплывам рэволюцыі 1848 г. падняволеныя народы царскай Расіі асмельваюцца прыпомніць аб сваім існаванні, — Серакоўскі пакідае Пецербург і стараецца пранікнуць у Венгрыю, дзе тады арганізаваліся польскія легіёны. Але на граніцы Аўстрыі, якую стараўся перайсці нелегальна, быў заарыштаваны і вывезены ў Орэнбург. У Орэнбурзе знаходзіўся тады таксама сасланы — вялікі пясняр украінскага народу — Тарас Шэўчэнка. Серакоўскі пазнаёміўся з геніяльным украінскім кабзаром і астаўся з ім у шчырай прыязні. Мамент прыязні Серакоўскага з Шэўчэнкай паказаны ў нашых часах — у совецкім фільме з назвай вялікага паэта. У Орэнбурзе Серакоўскі асвоіў тэарэтычнае і практычнае ваеннае майстэрства.

У 1855 годзе Серакоўскі вяртаецца ў Пецербург, як вайсковы. Паводле думкі людзей таго часу, Серакоўскі меў намеры правесці ў арміі некаторыя рэформы, першым чынам касуючы фізічныя кары, шырока тады стасаваныя ў арміі. У Пецербурзе будучы, герой студзеньскага паўстання звязваецца прыяцельскімі адносінамі з вядомым рускім рэволюцыянерам дэмакратам — Чэрнышэўскім і пад уплывам апошняга пакідае лагер лібералаў, у якім перад гэтым знаходзіўся. Серакоўскі ўдзельнічаў у дзейнасці арганізацыі «Зямля і воля». У склад яе Цэнтральнага Камітэта ўваходзілі Герцэн і Огарев, дзеля гэтага ў ваенных меркаваннях, якія Серакоўскі маніўся рэалізаваць у Літве і Беларусі, выразна адбіваюцца грамадскія і палітычныя погляды гэтых дзеячаў. Серакоўскі быў таксама ў блізкіх адносінах з такімі выдатнымі польскімі рэволюцыянерамі дэмакратамі, як: Я. Дамброўскі, В. Врублеўскі, якія пазней — паводле думкі К. Маркса — былі лепшымі генераламі Парыскай Комуны.

Рыхтуючыся да збройнага выступлення ў Літве і Беларусі, Серакоўскі, так як і К. Каліноўскі, — слядзілі за развіццём рэволюцыйнага руху ва ўсёй Расіі і былі шчыльна звязаны з ім. Серакоўскі ўсведамляў сабе, што толькі супольнымі сіламі ўсіх незадаволеных элементаў царскай Расіі можна ўстрасянуць і зусім знішчыць царскі трон.

У пачатку 60-тых гадоў XIX стагоддзя барацьба сялян супраць паншчыны адчувалася на прасторы ўсёй Расіі і сялянскі рух на Літве, Беларусі і ў Польшчы быў быццам складовай часткай гэтай барацьбы. Быў ён рэзультатам тых разрухаў, якія адбываліся на ўсёй Расіі сярод сялян на конадні рэформы 1861 г. На агульны лік 47 губерняў, складаючых еўрапейскую Расію, 45 губерняў ахапіў рух сялян - бунтаўшчыкоў.

Аднак, сялянскі рух тады не пераўтвараўся ў рэволюцыю, і скасаванне паншчыны не было яе рэзультатам, а вынікам рэформы; тады не было яшчэ рэволюцыйнага класа пролетарыята, які-б мог кіраваць сялянамі ў іх барацьбе супраць абшарнікаў і аднесці над імі перамогу. Ідэалагічнай асновай усерасейскага сялянскага руху супраць абшарніцкага і царскага ярма — у першую чаргу былі працы вялікіх рускіх рэволюцыянераў дэмакратаў Н. С. Чэрнышэўскага, Н. А. Дабралюбава і А. У. Герцэна.

Нездавальненне сярод бясправных нарадаў царскай Расіі ўзрастае з года ў год. Збяднелыя сялянскія масы адказваліся спаўняць «паншчыну», плаціць чынш і налогі. Гаспадарка паноў шляхты, абшарнікоў дзеля гэтага сталася мала даходнай. Пануючыя класы не здолелі ўстрымаць стары эканамічна - грамадскі лад, — развіццё яго ў цэлым патрабавала скасавання паншчыны. Паводле думкі Леніна, «сялянскія бунты», якія з кожным дзесяцігоддзем перад вызваленнем прымусілі першага абшарніка, Аляксандра II, прызнаць, што лепш вызваліць зверху, чым чакаць, пакуль гэта будзе зроблена знізу». (творы, том 17, бач. 95). Царскі ўрад вымушаны «згары» скасаваць паншчыну і правесці рэформу сваім маніфестам з дня 19 лютага 1861 г. Скасаваннем паншчыны селянін, аднак, не быў вызвалены з галечы эксплуатацыі. Сялян прымушалі плаціць абшарнікам выкуп за надзелы. Абшарнікі грабілі сялян, адразаючы сабе значную частку зямлі, з якой раней сяляне карысталі. Адначасова, прымушалі сялян арандаваць абшарніцкую зямлю на вельмі цяжкіх умовах. Фактычна, вытваралася такое самае становішча, як і пры паншчыне, з той розніцай, што цяпер селянін быў асабіста свабодны, абшарнік не меў права распараджацца ягонай асобай — як прадметам сваёй уласнасці. Аднак з грамадзянскіх правоў, якія атрымаў ад рэформы селянін не мог поўнасцю карыстаць і далей, у адносінах да сялян т. зв. «часова забавязаных», абшарнікі - паны мелі правы як у папярэджваючым рэформу часе. Рэформа 1861 г. і далей захоўвала значны лік паншчынных перажыткаў — і ў аграрных і ў адміністрацыйна - праўных адносінах. Іначай і быць не магло. Рэформа аб'яўлена царам — першым абшарнікам і ўвядзенне яе ў жыццё выконвалася таксама абшарнікамі...

Геніяльны Ленін гаварыў: *«сялян «асвабадзілі» ў Расіі самі абшарнікі, абшарніцкі ўрад цара самадзяржаўца і яго чыноўнікі. І гэтыя «вызваліцелі» так пакіравалі справай, што сяляне выйшлі «на свабоду» абдзёртыя да ніткі, выйшлі з абшарніцкай няволі і папалі ў кабалу да тыхжа абшарнікаў і іх стаўленнікаў».*

(Працяг на стар. 2).

ШТОТЫДНЁВІК БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

100 мільёнаў рублёў пазыкі

У выніку падпісання дагавору паміж Польшчай і Чэхаславакіяй, Польшча атрымае пазыку ў суме 100 мільёнаў рублёў. За гэтую суму ў 1955—60 гадах Польшча атрымае машыны і іншае абсталяванне для розных галін нашай народнай гаспадаркі.

Грошы атрыманыя за гэтыя абсталяванні ў краіне будуць прызначаны на эксплуатацыю залежаў серы ў аколіцах Тарнабжэга.

Пры гэтым трэба зазначыць, што і СССР дапаможа Польшчы ў выкарыстанні гэтай важнай сыравіны. Менавіта: ад СССР атрымаем тэхнічную дакументацыю прац і пэўную колькасць патрэбных у гэтай мэце машын.

ВАРШАВА — БЕЛАРУСЬ

31 мая гг. у Варшаве падпісана дагавор аб супрацоўніцтве і наладжанні спартыўных сувязей паміж спартсменамі Варшавы і Беларускай ССР.

Дагавор падпісалі: старшыня Камітэта фізкультуры і спорту пры Совеце міністраў БССР — Яўген Каноплін і старшыня Варшаўскага Камітэта фізкультуры — Кароль Грэнюх.

Дагавор падпісаны на працяг 5-ці год прадугледжвае абмен вопытам і інфармацыямі, спартыўныя сустрэчы (паміж паасобнымі камандамі і паміж зборнымі акружнымі камандамі) арганізацыю супольных спартыўных лагераў. Абмен будзе адбывацца ў бездэвізавым парадку.

У цякучым годзе ў БССР паедзе ля 10 спартыўных каманд Варшавы між іншымі: валейбалісты, гімнасты, лёгкаатлеты (матч Мінск—Варшава), баскетбалісты, зборныя каманды Політэхнічнага інстытута і Варшаўскага універсітэта. Прадугледжваецца арганізацыю супольнага спартыўнага лагера для футбольных каманд Марымонт (Варшава) і Ураджай (Мінск) у Мінску, матч паміж камандамі баксёраў і фехтавальшчыкаў. Беларускія спартсмены прыедуць у Варшаву ў 1958 годзе. М. М.

Трашчыць мур блакады

Пасля доўгіх перагавораў у камітэце дзяржаў НАТО, Англія пастанавіла абмежаваць дзеянні закона аб запрашчэнні гандлю з Кітаем (эмбарго). Не гледзячы на жорсткія супраціўленні ЗША, Англія павялічыць таваравабарот з Кітайскай Народнай Рэспублікай да ўзроўню, які яна дасягнула ў гандлю з СССР. І вось трашчыць мур блакады вакол Народнага Кітая. Трашчыць — не з той прычыны, што англійскія капіталісты сталіся лепшымі, а з таго, што дапякае ім недахоп рынкаў збыту.

З заходнееўрапейскага рынку выганяюць англічан заходненямецкія тавары, з усходне-азіяцкага — японскія, а з заходнеазіяцкіх, афрыканскіх і поўднёва - амерыканскіх — амерыканскія. Канкурэнцыя з імі становіцца для Англіі ўсё больш цяжэйшая і яе выніку для англійскага гандлю і эканоміі некарысныя.

Амерыканцы, як вядома, крычаць і пратэстуюць супраць такога кроку Англіі, бо ім гэта непатрэбна. Іх магутная эканоміка можа апірацца на палітычных уплывах ЗША і лёгка знаходзіць сабе рынкі збыту. Англія не мае такіх магчымасцяў і вымушана шукаць рынку збыту ў той дзяржаве, якую яна не любіць. Выхад з цяжкага становішча бачыць яна ў вялікіх запатрабаваннях на тавары ў будуючым соцыялістычнае грамадства, Народным Кітаі.

Несумненна, павялічэнне тавараабмену паміж Англіяй і Кітаем будзе карысна для абодвух бакоў. Англія атрымае ў Кітаі рынак збыту і зможа падладзіць сваю эканоміку, а Кітай атрымае патрэбныя яму англійскія тавары. Можна спадзявацца, што ў след за павялічэннем гандлю паляпшацца і палітычныя суадносіны гэтых двух дзяржаў. У след за Англіяй пайшла ўжо Нарвегія, а за ёю пойдуць і іншыя капіталістычныя дзяржавы, і такім чынам эмбарго страціць сваё сучаснае значэнне. М. Н.

Слушная дарога

Ва ўсёй краіне праводзіцца нарады партыйнага актыву прысвечаныя абмеркаванню спосабаў ажыццяўлення пастаноў IX Пленума ЦК ПЗПР.

Удзельнікі нарадаў з вялікай радасцю вітаюць пастановы Пленума і адабраюць іх. Сведчыць гэта аб слушнай палітыцы Партыі, якая адлюстроўвае імкненні працоўных мас краіны. (ММ)

Югаслаўскі міністр народнай абароны наведае СССР

БЕЛГРАД (ПАП). — Югаслаўскі стэтс сакратар да спраў абароны Іван Госняк, выедзе 7 чэрвеня на 15-ці дзённы візіт у СССР, у сувязі з запрашэннем міністра абароны СССР маршала Жукава.

У Індыі неабходна калектывізацыя сельскай гаспадаркі

ДЭЛІ. — Апублікавана тут справаздачу індыйскай дэлегацыі, якая восенню мінулага года наведала Кітайскую Народную Рэспубліку, з мэтай запазнацца з праблемай калектывізацыі сельскай гаспадаркі.

У справаздачы падкрэсліваецца, што калектывізацыя ў Індыі неабходна з эканамічнага і грамадскага пункту погляду.

Райкін у Варшаве

У Варшаве прабывае Ленінградскі тэатр мініятур, якога артыстычным кіраўніком з'яўляецца эстрадны артыст сусветнай славы А. Райкін. Пасля першага выступлення тэатр завяваў любоў варшаўскіх гледачоў. Бурныя апладысменты, якіх даўно не чулі ў Варшаве, гучэлі пасля кожнага выступлення Райкіна.

Пасля гастроляў у Варшаве, тэатр наведае іншыя гарады Польшчы. (мм)

Патрэбныя законы

У мінулым тыдні адкрылася VII сесія Сейма Польскай Народнай Рэспублікі.

VII сесія Сейма акрама зацвярджэння звароту трох парламентаў — Польшчы, Чэхаславакіі і ГДР аб мерапрыемствах забеспячэння міру, абмеркавала рад вельмі важных у жыцці нашага грамадства пытанняў.

Адным з самых важнейшых спраў, якімі займалася VII сесія Сейма — гэта прыняццё закона аб продажы дзяржавай малых домікаў, пляцоў, памяшканняў і выключэнне з-пад планавай гаспадаркі памяшканнямі домікаў, якія не дасягаюць 110 метраў жыллёвай плошчы.

Акрамя таго Сейм прыняў закон, у якім гаворыцца, што асновай для вымярэння налогаў на прыватныя вясковыя гаспадаркі з'яўляецца катэгорыя глебы гэтай гаспадаркі.

Там, дзе класіфікацыя яшчэ не праведзена — асновай вылічэння налогаў будзе тая катэгорыя зямлі, якая была ўстаноўлена да 1939 г.

Страшныя забойствы ў Алжыры

Як паведамляюць заходнія агенцтвы, у вёсцы Мэлюза (Алжыр) забіта 302 жыхароў гэтай вёскі.

Паводле даных афіцыйных французскіх ваенных улада́ў, забойства даканала група членаў арганізацыі пад назвай Нацыяналістычны алжырскі рух, які супроцьпастаўляецца Нацыянальнаму фронту вызвалення.

Падобныя выпадкі здарыліся і ў вёсцы Вобан. Забіта там 35 чалавек, а 20 паранена. (мм)

Леапольд Стаф — не жыве

31 мая гг. памёр, пражыўшы 79 год, вялікі польскі паэт Леапольд Стаф.

Смерць Леапольда Стафа — гэта вялікая страта для польскай і сусветнай літаратуры.

Слава яго памяці!

Крывавая дэманстрацыя ў Ліване

У Ліване дайшло да крывавых антыўрадавых дэманстрацыяў, у сувязі з набліжаючыміся выбарамі ў Парламент (9 чэрвеня). Апазіцыйныя партыі згуртаваныя ў Нацыянальным Фронце жадалі ад прэзідэнта Шашун'а адстаўкі кабінета прэм'ер-міністра Самі эль Сольга, які не гарантуе свабоднага праўядзення выбараў. Свае жаданні апазіцыйныя партыі прадставілі 27 мая, даючы 48-гадзінны тэрмін на іх рэалізацыю.

Прэзідэнт аднак адкінуў жаданні. Гэта і было прычынай агульнай забастоўкі і сарганізавання антыўрадавых дэманстрацыяў. (М. М.)

Зыгмунт Серакоўскі

(Працяг са стар. 1).

Такое жудаснае становішча сялян, зразумела абвастрыла адносіны сялян да абшарнікаў і да дзяржаўнай улады і паддала агню да барацьбы з абшарніцкай эксплуатацыяй і з царскай уладай. Абшарнікі не раз звярталіся да ўладаў, просячы прыслаць ім у маёнткі войска дзеля забеспячэння там маёмасці і супакою. У адным толькі 1861 г. сялянскія бунты ахапілі 1.176 маёнткаў. Улады ліквідавалі іх звярынным спосабам. У 1861 г. былі ўведзены вайсковыя аддзелы ў 337 маёнткаў, і ў рэзультаце гэткай карнай экспедыцыі — 300 сялян забітых, 868 арыштаваных, 1.807 пакараных бізуном.

У 1863 г. сялянскі рух ў Літве і ў Беларусі перарос у паўстанне, якое набрала сілы ў сувязі з выбухам у тым-жа годзе польскага нацыянальна - вызваленчага паўстання. У студзеньскім паўстанні ўдзельнічалі і імі кіравалі дзве палітычныя групы: «белых» і «чырвоных». Праграмай і соцыяльным складам амаль яны не розніліся між сабой. Абедзве жадалі стварыць Польшчу ў межах 1772 г., у абедзве ўваходзілі абшарнікі, магнаты, шляхта (да «чырвоных» шляхта малазямельная і беззямельная, інтэлігенты — разначынцы, афіцэры); абедзве найменш былі звязаны з сялянствам. Адно, што іх раздзяляла — гэта тактыка: «белыя» ў дзейнасці сваіх планаў выключалі рэвалюцыйную барацьбу і спадзяваліся шляхам дыпламатычным дабіцца свайго, а таксама — на інтэрвенцыю Англіі і Францыі, «чырвоныя» выбралі рэвалюцыйны шлях, шлях збройнай барацьбы. Сярод «чырвоных» стваралася маленькая група, якая не палтрымоўвала польскага вялікадзяржаўнага становішча большасці і прыняла праграму, аб'яўляючую падзел паміж сялян зямлі без выкупу і поўную ліквідацыю паншчынных адносін; у палітычных адносінах — праграма аб'яўляла, што аб будучым палітычным дзяржаўным ладзе і яго форме вырашыць сам народ. Гэтая радыкальная група была шчыльна звязана з рускім рэвалюцыйна - дэмакратычным рухам. Сябры ейныя арганізавалі ў Варшаве тайнае таварыства — «Камітэт расейскіх афіцэраў у Польшчы», у які ўваходзілі і палякі і расейцы (Поцебня, Серакоўскі, Дамброўскі, Агароднікаў і інш.).

Дзеля падрыхтавання і правядзення паўстання у Варшаве ў канцы 1861 г. «чырвоныя» сарганізавалі кіруючы цэнтр — Цэнтральны Нацыянальны камітэт», і апроч таго — у чэрвені 1862 г. — «Літоўскі Правінцыянальны камітэт», фармальна падуладны першаму.

У склад Літоўскага камітэта ўваходзілі і «белыя» і «чырвоныя», у яго ўваходзіла і група рэвалюцыйных дэмакратаў, на чале з К. Каліноўскім. Гэтая група змагалася за поўнае скасаванне паншчыны, за перадачу сялянам зямлі без выкупу, за ліквідацыю ўсялякіх астаткаў паншчыны, за дэмакратычную рэвалюцыю. Такім чынам, Каліноўскі і яго сябры, як Серакоўскі, Врублеўскі, Мацкевіч і інш., былі прадстаўнікамі і барацьбітамі за інтарэсы працоўнага сялянства — перш за ўсё.

Кіраўніцтва аддзеламі паўстанцаў у Літве даручана Серакоўскаму. Ён апрацаваў тры планы ваенных аперацыяў — прыступіў да аб'яднання паўстанцаў пад адным кіраўніцтвам. Прыбылі аддзелы Мацкевіча, Длускага, Колышкі і іншых камандзіраў. Серакоўскі з гэтымі камандзірамі прыступіў да ўзбраення і ваеннага падрыхтавання паўстанцаў. Сярод аддзелаў найбольш баявым духам адзначаліся касынеры. Аддзелы Серакоўскага з кожным днём павялічваліся. Серакоўскі любіў просты народ і гэты народ да яго хіліўся. Гэта прызнаюць ягоны супрацоўнікі і тагачасныя людзі. «Дзе ён праходзіў, там імя яго аставалася дарагім у народзе. Маціры і старэчы прыводзілі да яго сваіх дзяцей, усіх сардэчна прыймаў» — сказана ў надрукаваных аб ім успамінах.

22 красавіка 1863 г. у Рагоўскім лесе была першая сутычка паўстанцаў з царскім аддзелам. У бітве асабліва адвагай і стойкасцю адзначыўся аддзел «касынераў» пад правадырствам Мацкевіча. Царскі ўрад кінуў супраць паўстанцаў добра ўзброеныя сілы. 25 красавіка (паводле старога стылю) адбылася жорсткая бітва непадалёк мясцовасці Мэдэйкі. Наступнага дня каля Бірусаў былі разбіты аддзел Серакоўскага. Сам Серакоўскі быў цяжка ранены, а камандаванне аддзелам перайшло ў рукі Мацкевіча. Раненага Серакоўскага схапілі жаўнеры генерала Ганэцкага. 8-га мая (старога стылю) Ганэцкі трыумфальна ўступіў у Вільню, прыводзячы вязняў, у тым ліку і Серакоўскага.

На следстве Серакоўскі трымаўся дастойна, мужна, не здраджваючы таямніц арганізацыі паўстання. Сябрам ягоным, як сказана, не ўдалося выратаваць Серакоўскага. У Вільню прыбыў вядомы з жорсткасці Мураўёў «вешатель». Ён з усёй суровасцю прыступіў да ліквідацыі паўстання, і са злоўленымі паўстанцамі жорстка распраўляўся.

Серакоўскі быў павешаны на Лукішскай плошчы ў Вільні 15 чэрвеня (паводле новага стылю) 1863 г. Міма вялікіх страт, паўстанчы рух на Літве, па смерці Серакоўскага, працягваецца — пад правадырствам К. Каліноўскага, К. Мацкевіча. Пазней і іх арыштавана і павешана: Мацкевіча ў Коўне 28 снежня 1863 г., Каліноўскага — у Вільні, на Лукішскай плошчы — 10 сакавіка 1864 г.

Паўстанне было ліквідавана, але народ ніколі не забыў імён герояў, што аддалі сваё жыццё за яго справу.

ЯН ДУБНЕВІЧ

Вяселле над Свіслаччу

Усім было вядома, што Янка і Жэня да сябе далёка не абыякавы.

І вось нават самі не зглядзіліся, калі прыйшло вяселле.

*

Ля наўсцяж расчыненых акон хаты маладой у Навасадах мітусіўся натоўп аднавяскоўцаў. Пад акампаніямент гулівых пераліваў гармоніка вясельнікі збіраліся да ад'езду ў царкву. А пошнія спозненыя дружбанты выкуплялі ад старшай дружкі беленькія банцікі з галінкамі шпарагі ці мірту. У акне цікаўныя твары замерлі ў чаканні: — Ці не спатыкнецца часамі маладая, калі яе сват маладога тры разы будзе абводзіць наўкол сталоў?



— Едуць!!! Едуць!!...

Вокны вясковай хаткі невялікія, не ўсе могуць прасадзіць туды сваю галаў. Які жаль! А таксама цікава паглядзець, як стары Антон благаславіць маладую пару.

Пасля, як гэта прыстала спрадвечным звычаем, Антон урачыста і дастойна, з хлебам і соллю на талерачцы ў адной руцэ, з пугай фурмана маладой у другой, пачаў абходзіць сціснутыя на невялічкім панадворку вясельныя фуры.

Пасля гэтага маладыя паехалі ў царкву.

Цераз некалькі гадзін вяселле вярнулася.

Сустрэў яго Антон з хлебам і соллю, а Палося белюсенькім, як снег кужалём выслала маладым дарогу.

Як звычай, першую чарку выпілі за шчасце і светлую будучыню маладых.

У гэты вечар музыкам не было адпачынку. «Сто лят» звонка няслося аж на паплавы глыбокай Свіслачы, «горка» заглушвала вечаровы гоман вясковай вуліцы І так аж да белай раніцы.

На другі дзень, пасля абеду, сват маладога ўзяў у свае рукі ўладу. Вядома: — Дарэнне —.. але аб гэтым пасля.

*

— Хлопцы! Мы іх так не прапусцім. Давайце, за работу!

Не мінула і двух гадзін, як перад Мастаўлянамі ўжо стаяла трыумфальная брама ўпрыгожана зелянінай і бэзам. Энергічны Валодзька паспешліва тарабаніў столічак. Міхася яшчэ не было — пабег па віно, чаркі і абрусік. Пара маладых, сваты са сваціхамі, пасля дружбанты з дружкамі, абавязаны перад трыумфальнай брамай па-парадку зыйсці з фур, наблізіцца да століка і «перахіліць» чарку. (Ясна, што не за дарма).

Хлопцы ўрачыста сустракаюць свайго сябра дзяцінства і юнацтва, які цяпер прывозіць у сваю вёску маладую жонку.

Паважаны Андрэй Пятровіч, бацька маладога, сёння моцна ўсхваляваны.

— Люба! Ці не едуць ужо? — азваўся да жонкі неспакойна глянуўшы на сподачак з хлебам і соллю.

За вокнамі, на вуліцы пачуўся грукат колаў. Пасаг! Музыка кінуўся да дзвярэй, за ім мільганула лысаватая постаць свата.

— А скуль вы, добрыя людзі, едзеце, што вы такое вязеце?

— Дабро маладой!

— То, калі ласка, у нас вялікая хата, з сэрцам прымаем. Заходзьце..

— Братачка! Памаленьку. За дарма хацелі-б?! А выкупіць не ласка!...

Не хутка дайшлі да ладу абодва сваты. Адзін, як і другі, былі вельмі-ж красамоўнымі...

Што там было ў гэтым куфары — невядома. Ці кужалю поўна, ці што іншае — але чатыром дружбантам аж вочы вылазілі на лоб, пакуль знялі куфар маладой.

Цётка Еўдакія суправаджала іх з куркай, якая нічога не прадчуваючы спакойна бліскала то адным, то другім вокам, відавочна, дзівячыся, чаму не далі ёй спакойна спаць.

У хаце грымнула песня.

Каб я гэта знала,
Што так замужам ліха
Та-й сядзела-бы, бульбу ела-бы
У матуленькі ціха...

Калі пад поўнач узыйшоў на небе месяц, дружбакі не стрымалі: — Музыка! На забаву!

Хто-ж лепш ад іх у свеце затанцуе польку ці лявоніху...

На другі дзень нялёгкую мелі задачу сваты, пакуль удалося сабраць усіх гасцей. Калі сабраліся музыкант зайграў на «дзень добры». Неўзабаве ля акон з'явілася групка жанчын з прыбранай каляровымі істужкамі галінкай бэзу. Жартуюць, смяюцца. Сват маладой неспакойна круціцца — яму гэтая галінка, — хутка пачнецца адказная місія. Дзесьці ўжо рыхтуюць ручнік — знак улады.

І пачалося:

Гэй, прыяцяле,
Не будзьце круцяле,
Шэвелісь
У каго грошы завеліся!?

...Дару цябе кальцом
Каб не быў удаўцом.
...Дару цябе дугою
Каб не хадзіў за другою.

Чырвоны, вясёлы Сцяпанка кладзе на сподачак мініятурна зробленую з галінкі дугу з шпарагай.

...Дару цябе паперамі,
Каб не хадзіла за кавалерамі.

...Невялікі падарак,
Хлеба кавалак
Прашу прыняць
Бо цяжка трымаць.

І так, у бясконцасць. Аж да падвячорка. Да «курыцы»...

Адкуль узяўся звычай з курыцай, што ён абазначае — невядома. Старэнькая Еўдакія кажа: — Прывезену курыцу трэба забіць і няхай уся бяда маладой скончыцца на гэтай страце.

І вось амаль усё вяселле высыпала на панадворак. Дружбанты лавілі да поўсмерці перапалоханую курыцу, якую выпусціла Еўдакія. Няма ратуначку беднай курыцы, трапіла ў Сцяпанкавыя рукі.

— Бачыце, якая хітрая? Адразу па два яйкі стала несці, каб выкупіцца ад смерці — кажа жартаўнік Антось, падсунуўшы пад курыцу загадзя прынесеныя яечка.

Воз ужо чакаў яе. Дзіўны гэта быў воз, якім мелася ехаць курка у сваё апошняе падарожжа да недалёкай рэчкі. Два запасовыя колы: адно на возе, другое між аглоблямі, у хамуце, — замест каня. Воз папіхаў конь запрэжаны з-заду.



...Дзіўны быў гэты воз,на якім мелася ехаць курка.

На возе «хірург» у акулярах, «доктар» і іншыя таямніча прыапранутыя постаці. А за імі не толькі ўсё вяселле з парай маладых, але і уся вёска. Штосьці спрадвечнага, таемнага, было ў гэтым абрадзе.

«Хірург» у момант правёў «аперацыю». Галоўка курыцы пакацілася па зямельцы, другія пабеглі над рэчку раскладаць вогнішча. Кожны стараўся, каб хоць разок скубнуць курыцу. Вакол лётала пер'е, грыз вочы дым, а музыка рабіў сваё.., эх, каб вы чулі, як грае Трахім!

Яшчэ некалькі мінут і нутро курыцы паплыло з плынню Свіслачы, яшчэ астатні спалоск «кухара» і бедная курка гатова ў гаршчок.

Конь заняў ужо сваё належнае месца, а вясельнікі з новай закускай павярнулі назад...

Над зямлёю слаўся мяккі змрок майскай месячнай ночы...

Сярод квітнеючых кустоў бэзу выйшлі на шпацыр Янка з Жэняй. Перад імі пачынаецца новая дарога жыцця.

С. ЯНОВІЧ.
Фото — І. РЫБІНСКІ



...Кожны стараўся хоць раз скубнуць...



— Адкуль вы добрыя людзі едзеце? — Што вы вязеце?

ЗІНАІДА БАНДАРЫНА

Ой, рана на Івана*

(Старонкі маленства Янкі Купалы)

Слухаючы іх, Янка шэпча:

— Не бойцеся, не кране ён вас, ён толькі сухастой сячэ, той, што з карэнняў усыхае, не расце.

Задумаецца і не чуе, што бацька кліча. А Дамінік Ануфрыевіч злуецца:

— Чыстая бяда мне з табой... У людзей хлопцы як хлопцы, бацькам памочнікі... А тут... Хоць ты яму кол на галаве чашы, не бярэцца за работу...

Крыўдна слухаць гэтыя дакоры. Стараецца Янка дапамагчы бацьку, але сілы ў яго не хапае, не выцягнуць бервяна са снегу. І так і гэтак прыступае да яго хлопчык, цягне за сабой абедзвюма рукамі, а яно ні з месца.

З таго часу, як не ўдалося паступіць у рэальнае вучылішча, ён больш не прасіўся ў школу, маўчаў. Вечарамі займаўся з сёстрамі. Падсаджваўся да іх бацька. Разам з дзяўчынкамі вучыўся ён рашаць арыфметычныя задачы. Паглядзіць Бянігда Іванаўна на свайго першынца, змахне слязу. Янка стаў увесь празрысты, на вачах сохне.

ЖАДАНЫ ГОСЦЬ.

Пачаліся лютаўскія завірухі. Глуха і журботна шумеў лес. У заснежанае акно нехта пастукаўся.

— Скокні, Янка, адчыні дзверы! — пачуўся бацькаў голас.

Янка прытуліўся да печы, чытае. Цяжка яму адарвацца ад кнігі.

— Не чапай яго, цэлы-ж дзень дапамагаў табе ў лесе. Сядзі Ясь, я сама... — запярэчыла маці і пайшла ў сенцы.

У хату ўварваўся халодны вецер. Янка ўбачыў, як услед за маці ўвайшоў заснежаны незнаёмы чалавек. Бараду, вейкі і бровы яму апушыў белы снег, увесь ён быў падобны на засыпанага снегам лесавіка, хоць відаць доўга абтрасаўся, пакуль зайшоў. Зачыніўшы за сабой дзверы, ён павітаўся і маладым гучным голасам складна загаварыў.

— Прымайце, людзі добрыя, малайца, Сцяпана Песляка-ўдальца!

— Як-жа не прыняць?! Добры гаспадар у такое надвор'е і сабаку з двара не выганіць. Праходзьце да печы, абагрэйцеся, ды за стол сядайце! — замітусілася Бянігда Іванаўна, спрытна вымаючы на прыпечак чыгун з гарачай капустай.

Сцяпану Песляку спадабалася ветлівая гаспадыня. Дзень ён пражыў. два... Пагаліўся, адразу памаладзеў. Пачаў прасіцца да Луцэвічаў у парабкі:

— Што каму суджана, дык і пехатой таго не абыдзеш і канём не аб'едзеш...

— Былі-б у мяне дочкі дарослыя, у прымакі ўзяў-бы... Парабкаў не нам трымаць... — адказаў Дамінік Ануфрыевіч.

— Што прымак, што парабак — адзін табак. Я за славаю ды багаццем не ганюся, а табе ў гаспадарцы спатрэблюся. Давай па руках!

Ударылі па руках. А Янка ўсё слухаў-бы і не наслухаўся — гэтак складна гаворыць малады

(Працяг на стар. 4)

*) Пачатак глядзі ў № 17, 18, 19, 20, 21 і 22 „Нівы"

Чаму ў нас брак культуры

Прышла вясна. Дрэвы апрануліся ў прыгожую вопратку. На сэрцы палягчэла. Як прыемна і радасна. Чалавек адмаладзеў. Ці ўсе адчуваюць палягчэнне на сэрцы? Ці ўсе адмаладзелі?

Жыву ў вёсцы Бандары, над ракой Нарвай. Маю ўжо 22 гады. Колькі памятаю, жыхары нашай вёскі, суседніх, а пераважна моладзь школьная штогод садзіць дрэўцы ўздоўж нашых непададжаных пясчаных дарог. Усе яны ведаюць якую вялікую карысць прыносяць дрэвы.

Вы напэўна скажаце: «вось, дык у вас прыгожа, у вас многа дрэў і г. д.». — Не, у нас ані адно дрэўца не расце на дарозе, дзе яго садзілі. Мо' яны не прыняліся?

Яны штогод прымаюцца і развіваюць свае лісце, але на кароткі час. Наш труд заўсёды нішчаць несвядомыя, якія не маюць на грош культуры. Яны не адчуваюць прыгожасці і значэння дрэў, яны ніколі не адмалоджваюцца.

У гэтым годзе я, як вялікі любіцель прыроды звярнулася да загадчыка школы ў Рыбаках з прапановай высадзіць дрэўцамі школьны пляц і дарогу. Ён рашуча адказаў: «Можам пасадзіць, але дрэвы расці не будуць, ізноў наша праца згіне марна».

Мне давалася, што не будзе так трагічна. Часць дрэвак пасадзілі яшчэ восенню ў мінулым годзе, ды дагэтуль яны не зломаны, паспрабуем.

Дзеці чакалі дня, вельмі ім радаснага, як адзін ўсе прыняслі рыдлёўкі. Можа нам удасца — вышлі ўсе да працы. Адны з іх пайшлі па дрэўцы, другія капалі ямкі, насілі валу, садзілі дрэўцы, убівалі калкі і прымацоўвалі да іх дрэўца. Работа ішла хутка і спраўна.

Дрэўцы ўжо растуць, развіваюцца. Вучні кожны дзень падліваюць іх, працуюць як пчолкі. Некаторыя праходзяць дарогай, любуюцца, цешацца і хваляць учынкі моладзі.

14.V.57 г. зусім пад вечар села я на веласіпед і паехала дарогай у бок школы. На сустрач мне ехала нейкая фурманка. Чалавек, які сядзеў на возе затрымаў каня, злез, нагнуў дрэўца і пачаў крущіць. Я закрычала, але гэта не памагло. Чалавек стаяў і ўпарта ламаў далей.

Калі я пад'ехала бліжэй і пачала гаварыць з чалавекам ён толькі сказаў: «Гэта ж не тваё, яно расце на дарозе, чаго ты мяне ругаеш, бачыш не маю пугі, а конь не хоча бегчы». Слёзы пакруціліся ў вачах, шкадавала я, што чалавек быў незнаёмы.

Цераз некалькі дзён я ізноў заўважыла некалькі знішчаных дрэўцаў.

Прыходзілася мне часта гутарыць з людзьмі на розныя тэмы, між іншым і аб дзецях. З размовы іх вынікае, што цяперашнія дзеці — гэта хуліганы, зладзеі і больш нічога. Людзі абвінавачваюць настаўнікаў. Ці гэта слушна? — Не!

Настаўнік пакладае сваю душу і сэрца, ён стараецца як мага выхаваць, навучыць, накіраваць на сапраўдную дарогу.

Ці ён адзін можа гэта зрабіць? Не.

Нашыя маладыя сябры бачаць не толькі настаўніка і яго пастутпкі, яны бачаць усіх людзей і чуюць іх размовы.

Дзе-ж могуць быць добрыя дзеці, калі сярод нас брак культуры, калі мы іх вучым кепскіх паступкаў. Калі мы п'ем самагонку, лаемся, б'емся, калі мы знішчаем прыроду.

І вось нашыя маладыя сябры гледзячы на тое, што мы робім і што нам усё можна, бяруць з нас прыклад.

І хто ведае ці большасць з іх не пойдзе таксама крывой дарогай?

Мы спачатку навучым ламаць дрэўцы на дарозе, а калі і гэта можна — значыцца, можна і ў сад лезці, гумно, агарод і г. д. .

Такімі ўчынкамі мы знішчым сваю культуру і прыгожасць. Будзем заўсёды старымі.

НІНА БУРА
настаўніца

Прыкладны конегадовец



Павел Вашчук з вёскі Белкі, Бельскі павет, вядомы на ўсю аколіцу, не толькі як прыкладны гаспадар, але і як прыкладны конегадовец.

Грам. Вашчук ужо ад некалькіх гадоў гадуе добрага жарабца.

За сваю прыкладную гадоўлю атрымоўвае ад дзяржавы высокія прэміі.

Тэкст і фото — А. О.

Гэта неабходна ўлічыць

У мінулым годзе гаспадары Мастаўлян здавалі ў ГС — Гарадок (Беластоцкі павет) закантрактаванныя свінні. За гэта, між іншым, належаўся ім вугаль. Але чамусьці гаспадары не атрымалі вугалю?...

У гэтым годзе ГС — Гарадок «адрабляе» зробленую сваім дастаўшчыкам крыўду. Адным дае грашовую даплату, а другім — вугаль. За вугаль, ясна, што трэба плаціць. А з грашыма ў вёсцы... вялома як. Некаторыя гаспадары не ў стане выкупіць гэты вугаль.

Ці ў такім выпадку маюць і далей застацца пакрыўджанымі?! (ся)

Змянілася жыццё сялян Тынявіч

Ціха і спакойна плыве жыццё беларускай вёскі Тынявічы, Гайнаўскага павета.

Тынявічы — гэта дзве вёскі, Тынявічы Малыя і Тынявічы Вялікія, якія, можна сказаць, зліваюцца ў адну вялікую вёску, побач ракі Нарвы. Навакол вёскі цягнуцца ўраджайныя палі і бясконцыя балоты. Прыгожая гэта мясцовасць. Цудоўны краявід. Побач шырока разросся альхавік. Гэтыя вольхі, мо' сотню гадоў таму назад, засадзілі жыхары гэтай вёскі.

Найбольш прыцягваюць вока шырокія палосіны балот. Старэйшыя людзі кажуць, што калісьці, некалькі стагоддзяў таму назад, гэтыя балоты былі пакрыты агромнымі лясамі непраходныя за альсамі. Аб гэтым і сведчаць вялікія пні, якіх сёння многа знаходзіцца ў балоце.

На балотах растуць травы, якія сяляне навакольных вёсак косяць на пашу жывёле. Не лёгкая гэта работа ў тых аколіцах. Ад вякоў, даўным-даўно, сенакос для сялян з'яўляўся перыядам цяжкай працы. Усюды трасіна, грузка, з канём і возам нельга было даехаць. Людзі мусілі на плячах у плахце пруцаць сена, часам нават за 1,5 кілометра, на сухое месца, дзе можна было-б ужо даехаць канём. Калі, бывала ў чэрвені і ліпені выйдзеш, паглядзіш на гэтыя балоты — то аж плакаць хочацца. За што, гэты бедны, народ так мучыцца. Бо такі-ж праца яго нічым не розьнілася ад працы кітайскага народа ў феадальным перыядзе.

Мучыліся гэтак сяляне ад непамятных гадоў сваіх прапрадзедаў да 1954 года. Аж-но ў 1954 годзе загучэлі машыны, зараіліся людзі на балотах. Перакапалі равы, некаторыя палосіны заарапі трактарамі і засеялі новыя травы. Пасля гадовай працы балота змяніла свой выгляд. Зусім інакш выглядала ўжо сенажаць. Змянілася і праца. Ніхто не цягне вялізных кулёў на горбе, усюды можна пад'ехаць фурманкай і забраць сена. Насельніцтва вёскі вельмі ўдзячна Радзіме за тое, што яна гэтак змяніла яму жыццё.

Бясконцае балота не з'яўляецца ўжо пакутай для сялян. Цяпер на гэтым балоце праводзяцца далейшыя меліярацыйныя працы. Насельніцтва карыстаецца торфам, якога тут ёсць вельмі многа. Гнілое балота з кожным днём прыносіць штораз больш карысці насельніцтву.

МІКОЛА ХІЛІМАНЮК
Махнатэ

ЗІНАІДА БАНДАРЫНА

Ой, рана на Івана

(Старонкі маленства Янкі Купалы).

(Працяг са стар. 3)

парабак. Як толькі растаў снег і Пясляк упершыню пайшоў запрагаць валоў у плуг, стралой за ім паімчаўся Янка.

— Бач ты! — здзівіўся бацька. — Не любіў Янка наш зямлю, а цяпер сілай яго не ўтрымаеш. Што за прычына?

Сярод пагоркаў раскінуліся палеткі. Дзе корч на іх тырчыць, дзе каменне. Спяваюць высока ў паднябессі жаваранкі. Па-гаспадарску ўздоўж узараных баразнаў ідуць гракі, выбіраюць чарвякоў. Па пятах за Песлякам ідзе і Янка. Часта нагінаючыся, ён выбірае каменне, скідае яго ў кучы, а сам слова ў слова запамінае казкі ды народныя паданні, якія расказвае яму Пясляк. Пра смелую Бандароўну пачуў ад яго Ясь, пра харобрага Машэку і старога гусляра.

За дзень стомяцца, напрацуюцца абодва.

Надыдзе ноч, раскідаецца ў сне Янка, сніцца яму сівы гусляр, чуе ён грозную песню-праўду пра тырана, скваппага князя. Не, не закапалі адважнага гусляра жывым у зямлю, не памёр ён. Янка бачыць яго жывога, ён працягвае яму гуслі, загадвае: бяры, сынку, гуслі. Гладзіць па галаве. А побач прыгажуня Бандароўна. Яна белая, як палатно, выбеленае расою і сонцам, па твары струменіцца кроў, а вочы гараць агнём, прыцягваюць да сябе, гавораць. Усё, як у песні і помніць Янка:

Уцякала Бандароўна
У цёмныя лугі,
Ды злавілі Бандароўну
Хаміцкага слугі...

— Ой, лепей, пан Хаміцкі,
У сырым пяску гніці,
Як за панам за Хаміцкім
У атласе хадзіці.

Добра сказана! А як яшчэ мацней сказаць пра багацце і грошы, пра большую за іх сілу Бандароўны, яе праўду? Не спіць, шукае гэтых слоў Янка.

Раніцай Бянігда Іванаўна з трывогай глядзіць на худы, бледны твар любімага сына. Ці не захварэў ён? І Янка, глядзіць на маці, хоча папрасіць, каб купіла яна яму гуслі або скрыпку. Пабег-бы ён у зацішак, дзе няма людзей, вучыўся-б там граць. А пасля пачуе яго песні народ, збярэцца і пойдзе ўслед за Янкам шукаць праўду.

Дзе пачуе ён музыку — усё кіне, бяжыць, слухае.

Неяк паказаўся на прыгорку лірнік, вёў яго за руку павадыр — невялічкі хлопчык у шэрай світцы. Янка збіраўся па ваду, а як убачыў іх, кінуў на парозе вядро, стрымгалоў выскачыў з хаты, адным махам дабег да прыгорка. Там, на скрыжаванні дарог, стаяў счарнелы крыж, і ля мяжы ляжаў урослы ў зямлю, пакрыты мохам вялізны камень. На камені сляпы лірнік і хлапчук абедалі. Янка прысеў ля іх і як зачараваны глядзеў на ліру. Надта-ж зайздросціў ён свайму аднагодку-павадыру. Хацелася замяняцца з ім месцамі — штодня слухаць новыя казкі, музыку, блукаць па свеце з сяла ў сяло. Абудзіў яго голас маці, якая з двара клікала яго:

— Гаварыла-ж прынесці вады са студні. Не паслухаў.

Лірнік абцёр далоняй сівыя вусы, даўгую бараду і нечакана запытаўся:

— Каго клічуць?!

— Мяне! — утаропіўшы вочы ў зямлю, нехаця адказаў Янка.

— Калі клічуць — трэба ісці. А любіш музыку, то сам вучыся граць. Прасі бацьку, каб купіў на кірмашы жалейку. Будзеш старэйшых слухаць, памяні мае слова, купіць. Я таксама табе падарунак прынясу, як прыйду другі раз.

Раніцай у нядзелю Янка выбраў зручную хвіліну, папрасіў у маці, каб купіла яму ў мястэчку жалейку.

Потым колькі разоў бегаў да каменя на скрыжаванне дарог, сустракаць бацькоў. Не мог дачакацца, калі яны вернуцца з рынку.

А як прыехалі і маці аддала свайму Янку жалейку, колькі было радасці! Ён і на хвіліну з ёю не раставаўся. Граў на кухні, у гумне, у лесе, дзе пасвіў коней. Нават кладучыся спаць соваў яе сабе пад падушку. Чакаў, калі ўсе паснуць, каб паціху яшчэ хоць разок зайграць на дзівоснай дудачцы.

— Пакінь ужо, галава ў мяне развальваецца ад тваёй музыкі, — просіць маці. Янка прыкінецца, што спіць. Праз хвіліну зноў грае.

Ды здарылася так, што ў полі ён трапіў пад дождж і жалейка расклеілася. Янка ледзь не плакаў. Разам са сваім сябрам Песляком хадзілі яны да крамніка па клей. Клеілі, майстравалі — усё дарма, больш яна не грала. Вярнуўшыся дадому, Янка з абурэннем гаварыў сёстрам і бацьку:

— Гэта ашуканцы яе рабілі, каб толькі людзей зводзіць.

Цяпер у яго ўжо было тры сястры: малодшая — бялявая кучаравая Лёля, і Казік доўга заставаліся нехрышчонымі.

— Чакаем, калі яны да аднаго чаго-небудзь прыйдуць, — гаварыла суседцы Бянігда Іванаўна.

Каштаны, каштаны...

Буйныя, духмяныя, прыгожыя кветкі спаборнічаюць з бэзам, ландышам і іншымі майскімі цудоўнасцямі. У гэты час квітнеючыя каштаны амаль заўсёды напамінаюць нам вясеннія экзамены — атэстат сталасці — «матуру».

Хто-ж з нас не перажываў якога - небудзь экзамену?! А што-ж ужо гаварыць перад самым важнейшым. Як-бы чалавек не быў падрыхтаваны, усё-ж такі ніколі не будзе занадта пэўным. І вось іменна ў гэты час квітнеючых каштанаў найбольш хвалюецца моладзь. Хацелася-б бестурботна пайсці паміж гэтымі дрэвамі, пахнеючымі вясной, напасвіць вочы сакавітай зялёнасцю, бесклапотна паглядзець на воды. А тут трэба здаць «рахунак» больш чым з дзесяцігадовай працы.

Уласна кажучы «матуральны» артыкул я намеран быў распачаць так:

«На пустых калідорах Агульнаадукацыйнага Беларускага ліцэя ў Бельску - Падляскім, дзе-ні-дзе відаць групкі вучняў (вядома, неспакойных!), быццам стрывожаныя, некаторыя з іх яшчэ апошні раз заглядаюць у кніжкі і нешта чытаюць. Няма звычайнага, штодзённага гоману і смеху. — Вядома «матура». Але падрыхтаваны мною загадзя пачатак артыкула, аказаўся зусім недарэчны. Аж здзівіла мяне.

Моладзь застаў я вельмі вясёлую, можна сказаць цалкам бестурботную. — Дзяўчаты і хлопцы выстраеныя, а дырэктар ліцэя Яраслаў Васільевіч Кастыцэвіч усміхаючыся быццам гаспадар, які ўлетку пасля поўдня едзе па дародныя, зрэлыя, сухія снапы.

Экзамен пісьмовы па беларускай мове. Замест перапалоху я бачу ў вучняў вялікую зацікаўленасць. Што там можа быць, у гэтым канверце? — Якія могуць быць тэмы? І вось зацікаўленасць іх заспакоена. Яраслаў Васільевіч разрывае канверт — чытае. Ілья Захаравіч Бернат піша на дошцы:

1) Рэалізм у дарэвалюцыйнай творчасці Я. Коласа, Я. Купалы і Зм. Бядулі.

2) Ананімная літаратура XIX стагоддзя — яе характар і змест.

3) Патрыятызм беларускага народа ў творчасці Куляшова.

— Так гэта зусім лёгкія тэмы! — чуваць волгукі вучняў. Хутчэй раблю здымкі, паказваю пяць пальцаў — гэта значыць жадаю ім усім пяцёрак і падаюся ў дзверы.

На калідоры стаіць «варта» — двух вучняў, каб ніхто не ўваходзіў у клас, каб ніхто не гаманіў.

Якія плады даў Беларускі ліцэй у Бельску - Падляскім на працягу сваёй пяцігодкі? Роўна 150 выпускнікоў з якіх 56 вучыцца ў Вышэйшых навучальных установах у нашай дзяржаве: Медыцынскай Акадэміі, Вышэйшай школе сельскай гаспадаркі Палітэхнікуме, Вышэйшай школе педагагічнай, Вайсковай Акадэміі Тэхнічнай і г. д. Шмат з іх вучыцца таксама заграніцай у Совецкім Саюзе. Многія з'яўляюцца ўжо лекарамі, інжынерамі, тэхнікамі і добрымі педагогамі. З усімі школа мае сціслы кантакт. Вывучэнне прадметаў на беларускай мове не перашкаджае ім вучыцца ў польскіх і совецкіх вышэйшых навучальных установах. Пераважна ўсе вучацца на выдатна.

Рэшта займае высокія дзяржаўныя пасады ў войску, Радах Народовых і розных прадпрыемствах.



Выпускнікі Беларускага ліцэя ў Бельску - Падляскім з 1956/57 навучальнага года.

Назаўтра я атрымаў запіску, у якой Яраслаў Васільевіч паведамляе мяне, Зіна Дзенісюк, Мікола Сычэўскі, Яўгіня Дамброўская, Валя Сасна, Васіль Ляшэўскі, Міраслаў Здзітавецкі, Васіль Ляшкевіч і іншыя напісалі на выдатна і добра. Што вучні пісалі на ўсе тэмы, а 14 з іх будуць звольнены ад вуснага экзамену па беларускай літаратуры і граматыцы. Значыцца, добры гаспадар з Яраслава Васільевіча, добрыя плады даюць дрэўцы і добрыя возіць снапы...

Каштаны, каштаны.. Тады, калі з гэтых кветак вырастуць цёмна-бранзовыя плады і калі яны будуць «лятцець з дрэва» з 41 выпускнікаў гэтага года 14 пойдуць на вышэйшыя навучальныя ўстановы, у гэтым 3 на беларускую філалогію і 1 на англійскую. Малавата. Але можа яшчэ больш надумаецца. Асабліва гэтыя выдатнікі...

Каштаны, каштаны, буйныя, вясеннія кветкі — буйныя як сама маладосць.

І. ВЕРАС
Фото аўтара

Пісьмовы экзамен па беларускай мове.

Лепш позна — чым ніколі

Амаль ва ўсіх выпадках, у вёсцы, дзе будуецца школа Бацькоўскі камітэт прыходзіць з выдатнай дапамогай, асабліва пры працаёмных работах, а ўклад іх працы сягае некалі 40 прац. агульных контаў.

Бацькаўскі камітэт у Мастаўлянах, Беластоцкі павет — не можа гэтым пахваліцца. Дзяржава пабудавала ім вялікую, прыгожую школу. Ані адзін чалавек з Мастаўлян не прылажыў да гэтага рук.

Школа пабудавана, але дарогі да яе няма.

І вось цяпер абдумаліся Мастаўлянцы і пастанавілі раскапаць узгорак і зрабіць дарогу даўжынёй 300 метраў. Апрача гэтага абсадзіць яе авацовымі дрэўкамі.



На здымку: новапабудаваная школа ў Мастаўлянах. Р.

Трэба камусь зрабіць... лазню

Ужо ад двух гадоў усім вядомай з'яўляецца справа пабудовы лазні ў Белавежы.

Не будзем пераконваць аб неабходнасці гэтай, усё-ж такі, карыснай інвестыцыі, асабліва ў мясцовасці несканалізаванай і пазбаўленай хатніх ваннаў. Дацаняюць гэта ўсё жыхары Белавежы. Злажылі на гэтую патрэбу 11 000 злоты і задэкларавалі работы на суму 50 000 зл.

Асталося-б толькі прыступіць да будовы. Але што-ж, калі Ваяводскае Праўленне гаспадаркі комунальнай у Беластоку ўжо другі год адцягвае з дакументацыяй.

Варта было-б там камусь зрабіць сапраўды добрую лазню. Р.

— Адну нядзелю ў царкве ксёндз служыць, другую — бацюшка. Кажуць, гэта нейкая унія. Так і сам не разбярэш, якой ты веры і ў якую веру трэба дзяцей хрысціць! — Хрэсьбіны былі адкладзены на восень.

Аднойчы Бянігда Іванаўна запрапанавала малой Лёлі:

— Ты, дзіцятка, сама выбірай сабе хросную маці. Каго захочаш...

Малая імгненна падбегла да Янкі, схапіла яго за руку і прывяла да маці. Не вагаючыся, яна зрабіла выбар.

У канцы жніўня Пясляк сустрэўся з Янкам у панскім садзе. Хлопчык ішоў дарожкай і цягнуў за руку малую Лёлю, якая ўпіралася.

— Ха-ч-ч-у яблык! Ясік, дай мне яблык чырвоненькі, вось гэты! — і яна цягнула брата назад.

— Няможна. Чуеш, Лёлечка, няможна... То панскія яблыкі, панскі сад. Убачыць нас пан, скажа татку.

— Дай яблык! Д-а-а-й!

Над самай Янкавай галавой звісалі цяжкія галіны з духмянымі жоўтымі антонаўкамі. Здавалася, вось-вось яны самі адарвуцца, зваляцца на зямлю. Лёля нечакана расплакалася.

Янка падхапіў яе на рукі, нёс і ціхенька ўгаворваў:

— Не плач... Некалі пасадзім сады, будзем мець свае яблыкі. Вырастуць яблыкі смачныя, чырвоныя. Я падсаджу цябе — і ты сама нарвеш сабе яблык, колькі захочаш, — ласкава гаварыў ён.

Пясляк ужо нарваў поўныя кішэні, але не вытрымаў, выглядзеў лепшы яблык, сарваў яго і працягнуў Лёлі.

— Няможна, то панскі... — разгублена пазіраючы на Янку, лепятала яна.

У ВОЛЬНЫ ЧАС

Адразу за сядзібай пачынаўся беластволы бярэзнічак. Бярозкі адна ў адну, стройныя, чыстыя. Хто ні пройдзе паўз іх — залюбуецца. Крыху далей, на самым сонцапёку, раслі маладыя сасонкі, за імі — зараснікі арэшніку, яшчэ праз некалькі крокаў — густы асіннік. І толькі прабраўшыся праз яго можна было выйсці на поле, за якім пачынаўся велізарны лес. На ўзлессі вынесліся пад неба мачтавыя сосны, побач з імі раскінуліся цёмназялёныя шатры ёлак, а па схілах яроў разросся маліннік, там-сям сярод папараці тырчэлі старыя падгнілыя пні. Неяк увечары Янка заўважыў, што адзін з іх свеціцца. Зеленаватае фасфарычнае святло мякка лілося ў вячэрнім змроку.

— Святляк! — узрадаваўся Янка і падабраўся бліжэй. А светляка не было. Янка абмацаў мяккі збуцвелы пень, які лёгка распалаўся на гнілушкі, і яны свяціліся, ззялі. Ён набраў іх у шапку, прынёс на сенавал. Калі сцямнела, прыйшлі сюды сёстры.

— Глядзіце, Ясева шапка гарыць! — у здзіўленні і спалоху крыкнула Маня. Нарабілі дзяўчаткі шуму. А пазней яны самі бралі гнілушкі ў рукі і гулялі з імі.

З таго часу адзічэлыя глухія мясціны ў лесе асабліва палюбіліся Янку. Нярэдка ў канцы ліпеня або ў пачатку жніўня прыводзіў ён сюды сясцёр па маліну. Сам збіраць ягады не любіў. Ляжа на высокую духмяную траву, падложыць рукі пад галаву і, не адрываючыся, глядзіць на неба. Глядзіць, як у яснай яго сіні праплывае пушыстае белае воблака, то ператвараючыся на вачах у беласнежны статак лебедзяў, то ў сівога гусляра. Плывуць яны ўдалячынь, і ўслед за імі плывуць Янкавы думкі. Хацеў бы ён сам стаць белым воблакам, ды няма яму на свеце нічога мілей і прыгажэй за родны лес, поле, рэчку. Вельмі любіць ён песні і казкі, якія чуе ад пастушкі, сваёй маці, Песляка. У кнігах іх шукаў — не знайшоў. Можа, ніхто больш іх не ведае? Сабраць-бы ў кніжку ўсе песні і казкі, што чуў, каб усе чыталі! Як сустрэне Валодзю, скажа яму пра гэта.

Восенню і ў бярэзніку, і ў вялікім лесе з'явілася мноства грыбоў. Янка сплёў лазовыя кошыкі сабе і сёстрам, выразаў з арэшніку палку. У нядзелю яшчэ досвіткам ціхенька падымаўся, будзіў дзяўчат.

— Маня, Анця, уставайце! У грыбы пойдзем!..

— Рана яшчэ, Ясь, цёмна!

— Мы ў лесе пачакаем, пакуль развіднее.

Клубіўся туман над далінамі. Мякка слалася пад нагамі ацяжэлая ад расы атава. Наперадзе крочыў Янка: палка — у адной руцэ, кошык — у другой. За ім, стараючыся перагнаць адна другую, спяшаліся сёстры.

У лесе было сапраўднае прыволле. Янка ведаў усе грыбныя мясціны. Пад разлапістымі ёлкамі выглядалі з пушыстага моху цёмныя галоўкі баравікоў на мясістых белых ножках. Акуратна падразаючы іх ножыкам, Янка гаварыў дзяўчатам:

— Цяпер на карэньчыкі, што ў зямлі засталіся, мох пакладзем, каб цяплей другім было расці...

І раптам змоўк, так і застыў на месцы і слухае, як шуміць лес, як спяваюць птушкі.

(Працяг будзе)

СВЯТА
маладосці і радасці



І вось сустракае вас дзяўчына з вядром.
— Калі ласка — у фантавай латарэі можаце выйграць вельмі атракцыйныя прадметы!
Казімір Белаброцкі з Белавежы не верыў, але што-ж 3 зл. не вялікія грошы. За 3 злоты выйграў... радыё.
Апрача мілых неспадзяванасцей, латарэя дала 3.000 даходу.



Энтузіястычныя апладысменты збірае Вася Кардзюкевіч з Бельска. Каб Вы чулі, як Вася іграе, а як спявае!...

Міма неспрыяльнай пагоды, холаду, а часам і дажджу на перадфестывальны фестын у Белавежы прыехала больш 8 тысяч чалавек.

Былі экскурсіі амаль з усіх паветаў Беласточчыны, а нават з Варшавы і далёкага Вроцлава.

Не верыце? Вось толькі на чыгуначнай станцыі прададзена больш 5.000 білетаў. Рэшта прыехала аўтобусамі, а то й пехатою з навакольных вёсак.

Збіраліся не толькі маладыя і дзеці, але напрыклад з Бельска, ехалі старэнькія бабулькі. І гэта, не на які там «фест», а проста на фестын.

Не ведама, дзе пайсці і на што глядзець. Пабач спартыўныя спаборніцтвы. Бельск перамагае. Веласіпедныя гонкі на 45 км выйграў Вася Красуцкі і Гэнрых Яблонскі з Бельска. Там бегаюць на 100 і 1.000 метраў. Там спаборніцтва ў плаванні. Нажаль пры такой непагодзе не магу зрабіць спартыўных здымак.

Трэба падкрэсліць, што арганізацыя была вельмі добра. Фестын закончыўся позным вечарам.

Не вельмі ахвотна моладзь пакідала Белавежу. Колькі жыццярадаснасці, перажыванняў і вясёласці можна было прачытаць з твараў юнакоў і дзяўчат.



На паляне сабралося каля 8 тысяч гледачоў.





Беларускі «Крыжачок». Выконвае Тамара Савіцкая з сваім сябрам з Бельска.





Як відаць, з вялікай цікавасцю глядзелі самыя маладыя. Хітра сачылі за кожным тактам танцуючых пар.

Няма сумнення, што яны таксама, а мо' нават і лепш будуць танцаваць, а асабліва Галя Матыль (у белай хустачцы).



Народ з войскам — войска з народам!







Не меншыя апладысменты збіралі гурткі мастацкай самадзейнасці з Гайнаўкі (злева) і Бельска (справа). Час-ад часу паказалася і сонца. Хаця яно было цэлы час у душах юнакоў падчас Маладзёжнага фестыну, свята маладосці і радасці.

Тэкст і фота — І. РЫБІНСКІ.

Варта вырошчваць трускалкі

На Беласточчыне, параўнальна, мала вырошчваецца трускалак. Трускалкі — расліна, якая не мае вялікіх кліматычных і глебавых вымаганняў. І таму павінна быць больш папулярнай.

Цяпер паглядзім, наколькі аплачваецца вырошчванне трускалак: за 1 кг трускалак першага выбару плаціцца 9 зл; за 1 кг другога выбару — 7 зл.

З 1 га ў сярэднім можна сабраць звыш 30 цэнтнераў трускалак (3.000 кг). Прыняўшы сярэднюю цану 8 зл/кг, будзе:

3.000 x 8 = 24.000 зл.

У нашых умовах найлепш падыходзяць трускалкі гатунку Негрыцянка (Мужынка). Даюць яны найвялікшы плён.

Патрабавальнасць трускалак да вільготнасці глебы даволі высокая, асабліва ў час буйнення пладоў (май, чэрвень). У гэты перыяд дажджы павінны быць частыя але не працяглыя. Непажадана садзіць трускалкі на поўднёвых нахілах у аколіцах з частымі познімі веснавымі прымаразкамі. Поўднёвы нахіл палетка інтэнсіўна награваецца сонцам, трускалкі пачынаюць раней квітнець і познія веснавыя прымаразкі могуць моцна ім пашкодзіць.

З гэтага вывад, што трускалкі лепш садзіць на ўсходніх або заходніх нахілах (на іх трускалкі пазней квітнеюць). Асташкова можна і на поўночным нахіле.

Раннія плады можна атрымліваць і на лёгкіх, дастаткова вільготных, глебах з перагноям (прухніцай) пры інтэнсіўным угнаенні. Добра вырошчваюцца трускалкі і на лугавых глебах, наколькі ўзровень глебавых водаў не за высокі.

На мулістых або глiністых глебах трускалкі добра растуць пры адпаведным узаранні, угнаенні і ўзбагачэнні ле перагноям.

Трускалкі вымагаюць каб глеба была ў добрай агароднiцкай культуры, рыхкая і пераведная. Глеба прызначаная на плантацыю трускалак павінна быць чыстай, бо пасля цяжка ліквідаваць пустазелле. І таму найлепш закладаць плантацыю пасля прапашных культур («окоповых» — бульба, буракі). Восенню трэба глыбока ўзараць і ўгнаіць. Пры заворванні гною варта дадаць 4—6 цэнтнераў тамасыны на 1 га.

Разводзіць трускалкі можна двума спосабамі: з насенняў і саджанцамі. Лепш аднак разводзіць іх саджанцамі Тады хутчэй растуць і не змяняюць асаблівасцяў свайго гатунку. Для разводу трускалак з саджанцаў, у пачатку ліпеня да пачатку жніўня перасаджваем маладыя раслінкі ад раслін — матак і садзім у халодным інспекце ў адлегласці 6—8 см адна ад другой. Інспект трэба крыху зацяніць, сістэматычна падліваць і пасля 3—5 тыдняў саджанцы можна пасадзіць на сталыя мейсцы.

Трускалкі можна садзіць таксама і на весну, у красавіку, але ўжо ў гэты год не дадуць пладоў, або дадуць вельмі мала.

Другі перыяд саджэння трускалак, гэта палова лета (жнівень, палова верасня). Гэты перыяд з'яўляецца найлепшым, бо расліны паспеюць да зімы добра закараніцца і на наступны год даць плады. Да гэтага — глеба да паловы лета можа быць выкарыстана да пасадкі іншых культур (ранняй бульбы).

Трэці перыяд саджэння трускалак, — гэта позняя восень (II палова верасня і пачатак кастрычніка). Усё-ж такі гэты перыяд з'яўляецца найбольш небяспечным бо слаба закараніўшыеся саджанцы могуць за зіму павымерзаць.

Найчасцей вырошчваем трускалкі на роўна апрацаванай зямлі. Аднак на падмоклых глебах садзіць трускалкі ляпей на хрыбтах баразён. Пры вырошчванні трускалак на сухіх глебах або ў аколіцах з вострымі халоднымі вятрамі, найляпей садзіць іх на дне баразён. Каб забяспечыць іх перад марозамі, восенню дакладна абкладаем радкі трускалак гноем прыкрываючы крыху і самыя расліны. Гной павінен быць не за мокры, болей сухі і з саломы, — бо калі гной за мокры, расліны могуць пагнісці. На весну салому выграбаем, а сам гной трэба плытка закапаць між радкамі.

Хваробай трускалак з'яўляецца шэрая цвіль, якая неаднаразова пакрывае цэлыя лісці белымі, з чырвонымі беражкамі, плямамі. Гэту хваробу можна знішчыць апырскваючы некалькі разоў расліны 1 прац. бардоўскім растворам або 2 прац. каліфарнійскім растворам.

Моцна шкодзіць трускалкам невялічкі, шэрачорны хрушчык, да 3 мм даўжыні, які зносіць яйкі ў кветавых пупышках. Пры гэтым пад'ядае плоданожкі так, што яны абломваюцца і кветавыя пупышкі звісаюць уніз. Знішчаем гэтыя хрушчыкі пасыпваючы ў месяцы маі зямлю паміж радкамі палявым вапнам. Можна таксама збіраць іх. Другім школнікам з'яўляецца агародніца - знішчалка, якая шкілетуе лісці трускалак. Знішчаць можна толькі збіраючы яе на ранку, калі яшчэ ёсць адраншвелай.

інж. ВІТАЛІ МІРОН.

НОВЫ ГУРТОК БГ-КТ

1.VI. гг. у Гуранах (Сакольскі павет) адбылося арганізацыйнае пасяджэнне членаў таварыства, на якім вырашана ўтварыць Гурток Беларускага грамадска-культурнага таварыства. Старшынёй Праўлення гуртка БГ-КТ выбрана грам. Язэпа Субету, загадчыка мясцовай сямікласнай школы; сакратаром выбрана грам. Аляксандра Карповіча і касірам — грам. Касцуся Чыжэўскага.

На сваім першым пасяджэнні гуртКоўцы абмеркавалі магчымасці дзейнасці і далейшага развіцця гуртка. Пастаноўлена, што кожны гуртковец у бліжэйшы час прыцягне ў рады Беларускага таварыства найменш двух новых членаў. Апрача гэтага вырашана прысвяціць больш увагі папулярызацыі «Нівы».

Зборнік драматычных твораў

Ужо здадзена ў друк зборнік беларускіх п'есак, пад загалоўкам: «Зборнік драматычных твораў».

У зборнік уключана наступныя п'есы: «Пярэстая красуля», «Міхалка», «Мікітаў лапаць», і «Боты».

Бязглуздная пастанова

У мінулым годзе ў Заблоччыне, Гайнаўскі павет, пачала працаваць цагельня. Зараз працуе ў ёй 8 людзей. Планаваная прадукцыя ў год — 200 тысяч штук цэглы.

Хоць гэтая прадукцыя невялікая ў параўнанні з запатрабаваннем на цэглу, сяляне акалічных вёсак былі вельмі задаволеныя цагельняй. Аднак ненадоўга. Нейкі мудрэц з ВЗСП у Беластоку, якому падлягае Заблоччынская цагельня, забараніў прадаваць вырабленую цэглу мясцовым сялянам. Ад таго часу цэглу з Заблоччыны грузяць у цягнік і вывозяць у Беласток.

Да чаго гэта давяло? Да таго, што зараз у Нараўскі ГС на запатрабаванне сялян, цэглу прысылаецца аж з... Зляценьца ў Кашалінскім ваяводстве (каля 700 км).

Колькі каштуе транспарт гэтай цэглы — лепш не пісаць.

Калі-ж у ВЗСП далумаюцца скасаваць гэтую бязглуздную пастанову, якая забараняе прадаваць сялянам Заблочынскую цэглу? (в і а)

Коротка аб Заблудаве

Заблудаў, так як і шмат падобных яму мястэчак умірае натуральнай смерцю. Слаба развівалася будаўніцтва. Людзі выязджалі.

Цяпер нешта змяняецца на лепшае. Булуюцца дамы, паўстаюць майстэрні як: шавецкія, алеярня і інш. Зараз працуе млын на ўсіх парах, які стаяў некалькі гадоў бяздзейна.

Мястэчка пачынае жыць. (АО)

Такіх настаўнікаў бацькі не хочуць

У вёсцы Доўгасёлцы, Сакольскі павет, ёсць Пачатковая школа, дзе настаўнікам з'яўляецца грам. Балеслаў Грышко. Ад даўжэйшага часу ён зусім не выконвае сваіх абавязкаў. Бацькі дзяцей — школьнікаў скардзяцца на яго.

Грам. Грышко мае некалькі гектараў зямлі і больш займаецца апрацоўкай зямлі, гадоўляй свінней і г. д., чым школай. Апрача таго дрэнна вучыць дзяцей. Бацькі дзяцей з Доўгасельцаў не раз скардзіліся на тое, што маюць дрэннага настаўніка. Трэба каб Аддзел Асветы Прэзідыума Павятовай рады нарадовай у Сакольцы паслаў там каго на інспекцыю, якая паразмаўляла-б з бацькамі і адпаведна размеркавала гэтую справу.

(А. О.)

Пад адрасам Аддзела камунікацыі ПРН у Бельску Падляскім

Паміж вёскамі Краснае Сяло і Маскеўцы, павет Бельск-Падляскі, ёсць на рэчцы мост. Гэты мост ужо два месяцы таму назад запаўся і нельга тудою ездзіць. Сяляне гэтых вёсак некалькі разоў звярталіся да павятовых улад з просьбай, каб як-небудзь адрамантаваць пашкоджаны мост — дарма.

Каб даехаць з адной вёскі ў другую — трэба аб'язджаць цераз Дыдулі — рабіць вялікі круг. А мо' нарэшце Аддзел камунікацыі ПРН у Бельску-Падляскім зацікавіцца гэтай справай?

(а. о.)

Чаму стаіць закрыты павільён?



Ваяводскае Праўленне кааператываў працы (ВЗСП) у Беластоку праз некалькі гадоў будавала павільён для шматбранжавага кааператыва ў Кляшчэлях, Гайнаўскі павет, у якім знайшло-б працу каля 20-ці чалавек.

У гэтым годзе пабудову закончана. Жыхары Кляшчэль чакалі, калі нарэшце павільён пачне працаваць. Аднак ВЗСП закрыла чамусьці павільён, не праводзіцца ў ім ніякіх прац.

На што выдаваць сотні тысяч злоты на пабудову гэтых павільёнаў? На тое, каб потым закрыць? Каб стаялі бескарысна?

Адпаведныя ўлады павінны гэтым пацікавіцца

Тэкст і фото — А. О.

Складчыны на Выдавецкі фонд Беларускага грамадска-культурнага таварыства

В. Семянюк — 2 зл, 367) М. Грышчук — 5 зл., 368) Л. — 300 зл., 369) Г. Валкавыцкая — Белавежа, 50 зл., 370) М. Лушч — Беласток 16 зл. 60 гр., 371) Харкевіч — Беласток 2 зл., 372) Ю Леў — Беласток, 50 зл., 373) В Копскі — Беласток, 20 зл., 374) Кішкель — Вроцлаў, 30 зл., 375) Свяшчэннік Касперскі — Мастаўляны, 10 зл, 376) А Крук — Саколка, 5 зл., 377) А. Арцюк — Саколка, 5 зл., 378) К. Шымчук — Саколка, 5 зл., 379) Е Якубчык — Саколка, 10 зл., 380) В. Богацевіч — Саколка, 5 зл., 381) Я. Куршэль — Саколка, 20 зл., 382) Я. Шчэбет — Саколка, 10 зл., 383) Я. Дмітрук — Саколка, 20 зл.

Пачатковая школа ў Парцаве, Бельскага павета:

384) М. Ольшэўска — 10 зл., 385) І. Ольшэўскі — 40 зл., 386) А. Гаворка — 10 зл., 387. Н. Рыбачук — 10 зл., 388) А. Казяк — 3 зл., 389) М. Качалюк — 2 зл., 390) М. Галка — 1 зл., 391) В. Галка — 1 зл., 392) М. Жробская — 2 зл., 393) К. Мойсік — 2 зл., 394) В. Шарко — 2 зл., 395) А. Троц — 2 зл, 396) М. Артэмюк — 1,50 зл., 397) Ю. Артэмюк — 1 зл., 398) М. Артэмюк — 1 зл., 399) В. Галушэўская — 2,50 зл., 400) Т. Рубшэўская — 2,80 зл., 401) Л. Прызовіч — 0,50 зл., 402) А. Бабулевіч — 2 зл., 403) П. Себясевіч — 2 зл., 404) Л. Ігнатовіч — 1 зл., 405) В. Казяк — 0,50 зл., 406) Г. Лашкевіч — 2 зл., 407) І. Себясевіч — 0,50 зл., 408) Н. Бабулевіч — 2 зл., 409) Н. Мойсік — 1 зл., 410) Л. Галка — 2 зл., 411) В. Жменько — 0,50 зл., 412) О. Хурса — 2 зл., 413. Т. Артэмюк — 2 зл., 414) М. Главацкі — 0,60 зл., 415) Е. Онопюк — 1,40 зл., 416) М. Руслякова — 2 зл., 417) В. Палавянюк — 2 зл., 418) Г. Палавянюк — 1 зл., 419. Т. Палавянюк — 1 зл., 420) Е. Палавянюк — 2 зл., 421) В. Хурса — 2 зл., 422) Н Гапуновіч — 2 зл., 423) М. Пятроўска — 1 зл., 424) В. Бабулевіч — 1 зл., 425) П. Жменько — 2 зл., 426) В. Главацка — 2 зл, 427) І. Главацка — 1 зл., 428) А. Томчук — 1 зл, 429) В. Брэчко — 1 зл., 430) М. Алесюк — 1 зл., 431) О Брэчко — 1 зл., 432) М Главацка — 2 зл., 433) Г. Гапуновіч — 2 зл., 434) Т. Артэмюк — 2 зл., 435) Я. Козяк — 1 зл., 436) П. Козяк — 1 зл., 437) В. Брэчко — 1 зл., 438) Е Таранта — 0,50 зл., 439) В. Артэмюк — 1 зл., 440) Т. Артэмюк — 1 зл, 441) М. Брэчко — 1 зл., 442) Н. Брэчко — 1 зл, 443) Г Себясевіч — 0,40 зл., 444) П. Галёнко — 0,10 зл, 445) М Артэмюк — 0,55 зл., 446) М Юрчук — 1 зл., 447) Я Хоманьскі — 1 зл, 448) Л. Хоманьска—1 зл., 449) О. Кожун—0,50 зл., 450) Л Артэмюк — 1 зл., 451) М. Буркевіч — 2,40 зл, 452) Ю. Пётровіч — 2 зл., 453) І. Прызовіч — 2 зл., 454) В. Таранта — 1 зл.

Звяртаемся далей з заклікам да ўплочвання добраахвотных складчын на Выдавецкі фонд. Грашовыя складчыны ўплочвайце на:

Konto PKO Nr 12-9-165 w Białymstoku — Zarząd Główny Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego z zaznaczeniem „Fundusz Wydawniczy".

Увага беларусы ў Гданску

Ваяводскае Праўленне Украінскага грамадска - культурнага таварыства ў Гданску запрашае беларускае грамадства, асабліва моладзь пражываючую ў Гдыні, Гданску і Сопаце, на ўрачыстую вечарніцу звязаную з адкрыццём клуба і заканчэннем навучальнага года, якая адбудзецца 15 чэрвеня (субота) у памяшканні Украінскага грамадска - культурнага таварыства ў Гданску вул. Длугі Тарг 8/10. Пачатак у 19.00 гадзін.

Па запрашэнні просім прыходзіць раней: у панядзелкі і пятніцы ад 9—14 гадз. пакой 25 (сакратарыят) або чацвяргі і нядзелі ад 18.00 гадзін у клубе Таварыства.

У клубе можна будзе праслухаць музыку, пачытаць украінскі, беларускі, рускі, польскі і іншы друк, пагуляць у шахматы, пабавіцца і г. д. Хочам нававязаць братэрскае супрацоўніцтва і сужыццё. Наведвайце наш клуб у чацвяргі і нядзелі ў 18 гадзін.

Ваяводскае Праўленне
УГКТ.
Гданск

ПРЫКЛАДНЫ ГС

Гэтую інфармацыю аддаем пад развагу Міхалоўскаму ГС у Беластоцкім павеце на канце якога ёсць амаль 300 тысяч злоты манка.



На здымку — члены праўлення ГС у Нараўцы.

Да 1954 года ГС у Нараўцы, Гайнаўскі павет, нічым асабліва не адрозніваўся ад іншых ГС-аў Манка, зладзейства, затраты — так як у большасці ГС аў, былі склалі лік 96 тысяч злоты.

Аднак у гэтым годзе наступіла змена ў ГС — Нараўка. Выбрана новае праўленне ГС на чале якога стаў тав. Мікола Зубрыцкі.

Зараз, пасля 3-гадовай працы новага праўлення ГС, якому падлягае 18 пунктаў дэталёвай продажы — ёсць чым пахваліцца.

Да канца мінулага года ў ГС не было ніякіх манк і затрат, а зыску — 112 тысяч злоты. Толькі ў гэтым годзе ў ГС — Нараўка налічваецца 65 тысяч зыску.

Аказваецца, можна працаваць без манка, зладзейства і затрат. Разумеецца, залежыць гэта ад добрай працы і сапраўдных, справядлівых людзей у праўленні ГС. *(вб і ао)*

Ужо прымаюцца запісы на Завочную настаўніцкую студыю

Дырэкцыя Завочнай настаўніцкай студыі ў Беластоку ўжо прымае запісы кандыдатаў на беларускую філалогію, філалогію польскую, матэматыку і фізіку.

На Завочную настаўніцкую студыю могуць быць прыняты:

а) кваліфікаваныя настаўнікі пачатковых і іншых школ, якія маюць сама менш гадовую практыку,

б) кваліфікаваныя выхавацельніцы дзіцячых садоў,

в) педагагічныя працаўнікі з апякунча-грамадскіх пунктаў, школьнай адміністрацыі і парты, якія маюць кваліфікацыю да навучання ў пачатковых школах.

Заявы аб прыняцці на Завочную настаўніцкую студыю трэба накіроўваць на адрас: Дырэкцыя настаўніцкай студыі ў Беластоку, вул. Міцкевіча 2.

Да заявы трэба далучыць: аўтабіяграфію, адпіс метрыкі нараджэння, пасведчаную персанальную анкету, адпіс атэстата сталасці, рэпутацыю з месца працы і 2 здымкі.

Яшчэ ў гэтым годзе

Польская Акадэмія навук ужо падрыхтавала да друку двухтомны зборнік беларускіх народных песень сабраных у II палове XIX ст. польскім фальклярыстам, Фэдэроўскім. У зборнік уключана каля 4.000 песень з нотамі. Першы том выйдзе з друку пад канец яшчэ гэтага года. Зборнік будзе надрукаваны лацінскім алфавітам і ў асноўным будзе прызначаны для навуковых мэт. (ся)

Паважаны чытач!

Калі хочаш атрымліваць рэгулярна свой часопіс не забудзь да 10 чэрвеня зрабіць падпіску на III квартал або да канца года на „Ніву".

Падпіска за 6 месяцаў каштуе 14 зл. 40 гр.



ШЧОТКІ

Задумацца над шчоткамі складніў мяне наступны выпадак: пэндзлік да галення, які служыў мне 15 гадоў зрабіўся ўжо зусім не прыгодным. Вядома мужчына без пэндзліка, як плотнік без сякеры, дзеля таго купіў я ў ПДТ новы пэндзлік за 48 злоты.

Намыліўшыся пры дапамозе новага пэндзліка, я са здзіўленнем заўважыў, што галю не сваі валасы, а свінячыя. Вядома брытва не вытрымала і затупілася, як наша камісія пасля барацьбы са спекуляцыяй. Агледзіўшы пэндзлік я пераканаўся, што ён палысеў, бы мой дзед.

Пасля гэтага сумнага здарэння, я зацікавіўся ўсялякімі шчоткамі. Ясна, шчоткі да зубоў не кожны купляе. У каго зубоў няма, або ўстаўная сківаца таму шчотачка не патрэбная, але вось, шчотка да сукенкі — кожнаму патрэбная.

Нажаль у гэткіх шчотках валасы вылазяць калектыўна — пучкамі, як у нас члены з дрэннага сельскагаспадарчага кааператыва, пакідаючы па сабе пустое гняздо.

Бываюць яшчэ шчоткі да падлогі, доўгавалосыя, якія каштуюць ад 90 да 150 злоты штука. Замятаеш гэткай шчоткай падлогу, а валасы яе кладуцца па падлозе, як ніва пабітая градам. Гэта дзеля таго, што валасы ў шчотках надта мяккія, — хоць праўду кажучы, кій у шчотцы цвёрды.

Пацвярдзіць гэта могуць мужчыны, якіх жонкі карыстаюцца другім канцом шчоткі ў выхаваўчай мэце. Адно толькі, са шчоткамі для чышчэння коней, пакуль што, усё добра, мабыць таму, што коні не могуць жаліцца.

Наша прамысловасць ведае, аб дрэннай якасці шарсцяных шчотак і дзеля таго ў продажы знаходзяцца шчоткі нейлонавыя, драцяныя і іншыя.

Не ведаю, як іншыя грамадзяне, а я не думаю чысціць адзенне драцянай шчоткай. З валасяных шчотак самыя моцныя маюць тыя, што носяць прычоску «пад вожыка». Калі я пажаліўся перад знаёмым цырульнікам на дрэнныя пэндзлікі — ён параіў мне заказаць у Беластоку на Сенным рынку ў рамесніка і дадаў: пятнаццаць гадоў будзеце брыцца і ніводзен валасок не вылезе з яго.

Пры гэтых словах я заплакаў. Успомніўся мне мой стары, любімы пэндзлік, які служыў мне столькі-ж гадоў.

Выходзіць, што добрыя, моцныя шчоткі можна рабіць, але тады, калі вытворцы будуць цікавіцца якасцю прадукцыі, а не міжпланетнымі паведамленнямі.

Нам, дарагія грамадзяне, добрыя шчоткі патрэбны.

Толькі пры іх дапамозе мы зможам вычысціць усіх ленцяяў і бракаробаў, прымазаўшыхся да нашай вытворчасці.

Дзядзька Лявонь



Бацька: — Ты ізноў двойку прынёс?
Маці: — Нічога, гэта апошняя ў гэтым годзе, канікулы наступаюць. (Вожык).

Пана, паню і дзяцей

Гэта было яшчэ за часоў паншчыны. Адзін пан патрабаваў, каб сяляне прыходзілі яго віншаваць, а хто лепш павіншуе — таму даваў падарункі.

Вось сабралося трох сялян: Мікіта, Змітра і Лявон і пайшлі віншаваць пана з Новым Годам. Мікіта меўся казаць самае павіншаванне, а Змітра і Лявон паўтараць: «пана, паню і дзяцей».

Уваходзячы ў кватэру, дзе сядзеў пан, як на няшчасце развязаўся лапаць у Мікіты. Нехта наступіў яму на абору і наш Мікіта паляцеў праз парог, як калода, аж у вачох зоркі забегалі.

— А каб цябе халера ўзяла! — кажа са злосці Мікіта.

А Змітра і Лявон дабаўляюць:

— Пана, паню і дзяцей!

Што далей рабілася, — кожны можа здагадацца.

Ашуканец

— І вы хочаце аддаць сваю дачку за гэтага тыпа? А вы ведаеце, што ён сядзеў чатыры гады ў крымінале?

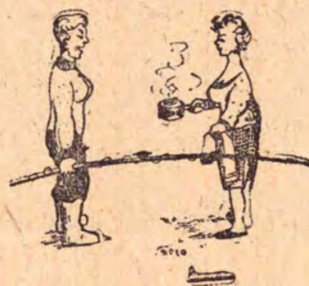
— Вось як? А то ашуканец! Мне казаў, што сядзеў усяго два гады.

Адважная

Жонка: Калі ты яшчэ хоць раз прыдзеш гэтак позна дамоў, — дык я не вытрываю і кінуся ў возера!

Муж: Нічога, жартуеш... Там і так шмат гусей плавае.

Непаслухмяная



Колькі разоў я цябе прасіў, каб ты не адзявала майго світра! P.

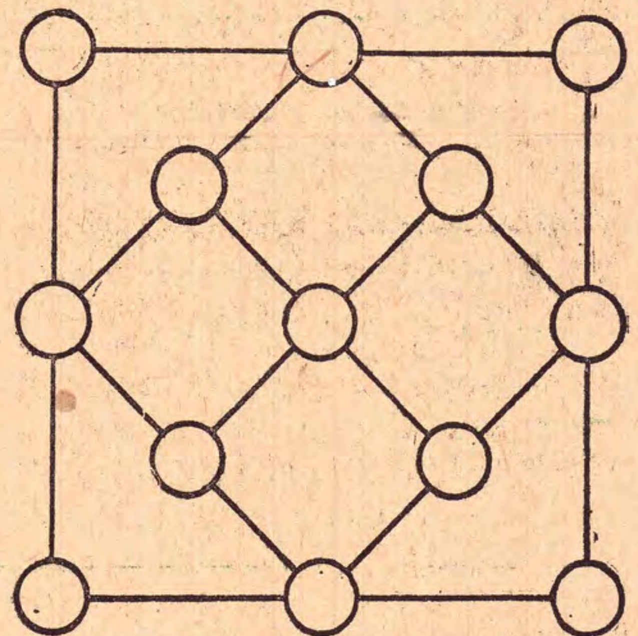
КАЛІНА — МАЛІНА

Весела, бадзёра.



Каліна - маліна, што не зеляннееш?
Ці сушы баішся, ці лугу жалееш?
— Сушы не баюся, лугу не жалею,
На гарэ высокай, той не зелянею.
— Малады малойчык, чаго зажурыўся?
Ці айца жалееш, ці вайны баішся?
— Айца не жалею, вайны не баюся, —
Любіў дзяўчыноньку, цяпер расстаюся.
Як мы любіліся — нас маці ня знала,
Цяпер расстаемся, як чорная хмара.
Чорна хмара ідзе, дробны дожджык будзе,
З нашага кахання нічога ня будзе.
Не хадзі па полю, не збірай куколю,
Не маргай вачыма — не твая дзяўчына;
Не твая стаенка, бо ты не будоваў, —
Не твая дзяўчына, бо ты не гадоваў.
Дана мая, дана, не пайду за пана,
Пайду за такога, якая я сама.

ЛІКАВАЯ АДГАДАНКА



У прадзеле ад 1 — 15-ці выбярыце сабе 13 цэлых лікаў (у гэтым 11 парадкавых, а два аднолькавых) і ўстаўце ў гэту фігуру так, каб сума трох лікаў распалажаных уздоўж кожнай простай лініі вынясла 20.

Сярод тых чытачоў, якія да 25 чэрвеня г. г. прышлюць правільныя развязкі будзе разлясавана 10 кніжных узнагарод. P.

АД НАСТАЎНІКА МНОГА ЗАЛЕЖЫЦЬ

Лёгка сказаць: «Будучыня нашых дзяцей у многім залежыць ад таго, як працуе настаўнік, як ён выхоўвае іх».

У нашых абставінах важнай справай з'яўляецца тое, каб беларускі настаўнік поўнасцю ўсведамляў сабе, якую ролю ён адыгрывае ў беларускім асяроддзі. Усім вядома, што ў нас, на Беласточчыне, у беларусаў вельмі мала нацыянальнай гордасці, таму, што як пісаў Колас у сваім творы «У палескай глушы»: «На галаву беларускага народа, многа выліта памыяў, годнасць яго прыніжана і мова яго асмеяна, у яго няма імя, няма твару».

Вось усе патрыёты свайго народа, тыя людзі, якія любяць свой народ, сваю мову, сваю культуру павінны гэтую нацыянальную гордасць узнімаць на вышэйшы ўзровень, яна павінна так выдзяляцца, як выдзяляецца ў палякаў, рускіх, немцаў і іншых нацыі. Настаўнікі маюць аргомныя магчымасці ў школе і паза школай выконваць гэтыя ганаровыя і важныя заданні.

Прыкладам можа быць настаўніца беларускай мовы з вёскі Рыбакі (Гайнаўскі павет) — Ніна Бура. Яна не толькі вучняў умее зацікавіць прыгожасцю сваёй мовы і літаратуры, але таксама і жыхароў сваёй вёскі. Выкарыстоўвае ўсё тое, што сапраўды можа ўзбуджаць нацыянальную гордасць. Яна карыстаецца класічнаи беларускай літаратурай, а вельмі часта артыкуламі і творамі маладых паэтаў Беласточчыны, якія публікуюцца ў «Ніве».

Ніна Бура так піша аб першамайскай акадэміі: «Акадэмія сапраўды нам удалася. Адчувалася вялікае здавальненне сярод нашых жыхароў з выпадку таго, што да іх прамовілася беларускім словам. Яны адчулі, мілагучнасць і прыгожасць беларускай мовы, што на беларускай мове можна выражаць высокія пачуцці, жартаваць, а пры тым ад душы смяяцца. Выкарысталі мы поўнасцю «Ніву», паказалі яе вартасці нашым сялянам. Верш «Доктар», надрукаваны ў «Ніве» мы перарабілі на скетч, які вельмі ўсім спадабаўся».

Трэба сказаць, што Ніна Бура, добра валодае беларускай мовай, вельмі яе любіць і сама таксама піша многа скетчаў дапасаваных да асяроддзя.

Было-б вельмі добра, каб усе беларускія настаўнікі працавалі так, як Ніна Бура. Яны, як народныя трыбуны дапамаглі-б беларускаму насельніцтву ўсведаміць сабе сваю нацыянальнасць. М. Х.

Развязка красворда з 20 нумара «Нівы»

ПА ВЕРТЫКАЛІ:

1) хор, 2) набор, 3) чыжык,
4) бок, 5) сук, 9) шыя.

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ:

2) ноч, 4) Барыс, 6) боб,
7) жук, 8) кошык, 10) рык.

Кніжныя ўзнагароды атрымалі:
1) Яўгіня Казлоўская — Бельск-Падляскі, 2) Марыя Марусевіч — Аўгустова, Бельскі павет, 3) Юрка Стэфанюк — Малінніκі, Бельскі павет, 4) Галена Місеюк — Крынкі, 5) Анатоль Гутнік — Модлін - Крэпасць, 6) Алесь Гігель — Зубры, Беластоцкі павет, 7) Уладзімір Прахорук — Беласток, 8) Людміла Хмель — Вітава, Гайнаўскі павет, 9) Ніна Шатыловіч — Варшава, 10) Лідыя Міронюк — Дэніскі, Бельскі павет.

Узнагароды высылаем поштай. P.

Галоўны рэдактар ГЕОРГІ ВАЛКАВЫЦКІ

„NIWA" Organ Białoruskiego Towarzystwa Społeczno - Kulturalnego w Białymstoku. Adres redakcji: Białystok, ul. Manifestu Lipcowego 25. tel. 25-89. Warunki prenumeraty: miesięczna — 2.40 zł; kwartalna — 7.20 zł. półroczna 14.40. roczna 28.80. Prenumeratę przyjmują wszystkie urzędy pocztowe i listonosze. Wydawnictwo: RSW „Prasa".
Prenumeratę ze zleceniem wysyłki zagranicę przyjmuje PKWZ „Ruch" Warszawa Należność wpłacać na konto PKO I-6-100024 Warszawa Cena prenumeraty z wysyłką zagranicę wynosi: kwartalnie 10.15 zł, półrocznie 20,30 zł, rocznie 40,60 zł. Druk Białostockie Zakłady Graficzne, Nakład 5.500 T-10